

Medlemsblad för Svensk-Lettiska Föreningen

Nr 2 1995 maj

Ordförande: John Crafoord, tel 08/759 08 19

Redaktion: Rune Bengtsson, Bäckgårdsvägen 39 I, 143 41 VÄRBY,
tel 08/740 42 53, 782 26 37

FÖLJ MED PÅ RESA TILL LETTLAND!

Svensk-Lettiska föreningen arrangerar en "kultur- och naturresa" en vecka i början av augusti. Vi flyger Latvian Air på lördagförmiddagen den 5/8 till Riga, inkvartering centralt. Två övernattningar i Riga med guidning i Gamla Sta'n, museibesök (bl a friluftsmuseet), ev konsert. Vi tas omhand av vår systerförening i Riga, Förbundet Lettland-Sverige. Därefter beger vi oss norröver i sällskap med den unge svensk-talande zoologen Arnis Bērziņš, som är bekant för alla som var med på föreningens programkväll i november. Inkvartering i staden Rujiena, i svensk-ägda hotellet Talava, en charmig nyrestaurerad byggnad från 1930-talet. Arnis guidar bl a genom "Lettlands Schweiz" Sigulda, den vackra staden Cesis med sina kända borgruiner från tyska ordenstiden, vi besöker en vacker 1700-talsherrgård med svensk anknytning, Ungurmuiza mm.

Sedan byter vi om till våra "vildmarkskläder" för att tillsammans med vår kunnige zoolog uppleva Lettlands fågel- och djurliv i Norra Vidzeme Naturskyddsområde. Torsdagen den 10 augusti åter till Riga med tid för vandring på egen hand, museibesök, shopping. På fredag morgon kl 8.55 flyger vi Riga-Stockholm, anländer Arlanda ca 8.50 svensk tid.

Resan inklusive flygbiljett och bed&breakfast, 6 nätter: ca 2.900 kronor. Tillkommer: guidearvoden och övriga måltider. Arnis Bērziņš har lovat ett "paket-pris" för dessa utgifter.

Intresserad? Det hoppas vi! I så fall behöver vi Din PRELIMINÄRA INTRESSEANMÄLAN SENAST 15 JUNI. Denna kan meddelas hos: Reseledarna Astrid Sköldebring, Fiskaregatan 3, 761 40 Norrtälje, tel 0176-181 36, eller Rune Bengtsson, adress ovan.

En hälsning

Vid föreningens årsmöte den 21 april avgick vår ordförande, Göran Stenfelt. Han har erhållit nya och stora internationella uppgifter som han inte kan förena med ordförandeskapet hos oss. Till hans efterträdare valdes vår vice ordförande, John Crafoord, som här riktar en hälsning till medlemmarna:

Som nyvald ordförande ber jag att få tacka för det förtroende som visats mig och vår styrelse. Vi kommer att fortsätta vårt arbete med att i vår mån verka för att stärka och förtäta banden mellan de båda länderna. Genom styrelsens besök i Lettland i början av april har vi fått en hel del impulser för fortsatt arbete. Vi har också fått en klarare bild av dagens Lettland samt några idéer om hur vi skall kunna medverka till att sprida denna bild i vårt land. Här fordras samverkan med Lettlands ambassad här och kanske med de olika lokala föreningar som finns i vårt land samt med Lettisk-Svenska förbundet i Riga.

Jag tycker också att vi skall ha ögonen öppna för varje möjlighet att sprida lettisk kultur i vårt land.

I alla dessa avseenden är vi beroende av förslag och medverkan av föreningens medlemmar. Det är därför en fin möjlighet att vi nu har ett medlemsblad för föreningskontakter.

John Crafoord

Informationsbank

Föreningen får fortlöpande information om Lettland från olika håll. Denna information samlas hos sekreteraren, där den finns tillgänglig för den intresserade. Dessutom sprids den bland föreningsstyrelse.

Nyhetsbulletiner som vi regelbundet får oss tillsända är:

CURRENT LATVIA

Information Bulletin

(Utgår av lettiska UD en gång i veckan och innehåller korta nyhetssammanfattningar och kalendarier för kommande händelser)

Nyheter i Norden

Et nyhetsbrev fra Nordisk Informationskontor i Riga

(utkommer en gång i månaden och ger kortfattade nyheter från Lettland med speciell inriktning på händelser med anknytning till Norden; i maj-numret berättar m. t. ex. att det har bildats en Lettisk-Färöisk förening i Riga)

Nordisk Kalender

Begivenheter i Lettland med nordisk anknytning

(är som namnet antyder ett kalendarium. Det kommer ut en gång i månaden. Majnumret t. ex. är på fyra sidor med över 50 olika händelser och arrangemang, allt ifrån Ingvar Carlssons besök till visning av dansk film och finska kulturdagar i Jūrmala.)

NORDOVER

En stor sammandragning av barn och ungdomar i Lettland som behärskar eller håller på att lära sig något nordiskt språk arrangeras av Nordiska Informationskontoret lördagen den 10 juni i år. Plats för arrangemanget är Konsertsalen Dzintari i Jūrmala och tiden är 12.00 - 24.00. Det beräknas att ca 5.000 letter studerar något nordiskt språk.

Programmet innehåller musik, teater, grupparbeten om olika teman och mycket annat. Grupparbetena handlar t ex om miljö, jämställdhet, trafiksäkerhet, sex och samlevnad samt språklikheter och -olikheter mellan lettiska och språken i Norden. Ett dokument från diskussionerna kommer att överlämnas till den lettiska regeringen.

Nordisk litteratur på lettiska

Översättaren och redaktören Ilze Kačevska har under många år arbetat vid det statliga bokförlaget "Liesma" där hon översatt svensk och norsk skönlitteratur till lettiska. Av svenska författare t. a. Lars Gyllenstens "I skuggan av Don Juan", "Baklängesminnet", "Rätt och slätt" och Ingmar Bergmans "Scener ur ett äktenskap" och "Laterna magica" och av Maria Lang "Arvet efter Alberta". Nu arbetar hon vid förlaget Norden.

Vi hade turen att träffa Ilze Kačevska när hon var på väg hem från en översättarkonferens i Oslo och bad henne berätta om sig och det nya förlaget.

Förlaget Norden bildades 1992 och är ett privat företag. Jag har sedan barndomen varit intresserad av nordisk litteratur. Hemma har vi ett stort bibliotek med många skandinaviska författare. I Lettland har intresset för skandinavisk litteratur varit levande och är det ännu idag.

Under Lettlands självständighetstid utgavs mycket av den skandinaviska litteraturen. Under 20- och 30-talen gavs t ex Selma Lagerlöfs samlade verk ut och

Slottet Jaunpils söder om Tukums på gränsen mellan Kurzeme och Zemgale. Slottet är byggt 1301 och har således genom århundradena hunnit användas till mycket. Genom vår ordförande John, som tidigare varit verksam vid Gripsholms slott, har ett samarbete mellan dessa slott etablerats.

Styrelseresan

I början av april i år gjorde styrelsen en studieresa till Lettland. Vi som åkte var Göran, John, Astrid, Maija, Pär-Ola och Rune. Målet med resan var bl a att på plats få en större inblick i situationen i landet idag för att kunna förmedla dessa kunskaper i Sverige. Ett annat mål var att skapa kontakt med vår systerorganisation i Riga, Lettisk-Svenska Förbundet samt med andra nyckelpersoner och organisationer.

Vi hann med en mängd besök under de fyra dagar den "officiella" delen av resan varade.

Vi besökte den nystartade svensk-lettiska Handelshögskolan, Lettiska författarförbundet, Lettiska UD, affärstidningen "Dienas Business", den engelskspråkiga nyhetstidningen "The Baltic Observer" (som även intervjuade oss, vilket ledde till en helsidesartikel i den följande veckans nummer), Nordiska informationskontoret mm.

Lördagen ägnades helt åt en utflykt till samhället Jaunpils och dess 1300-talsslott. Där fick vi, förutom historiska fakta, även inblick i hur jordbrukets villkor förändras och hur man möter dessa förändringar.

Rune Bengtsson

Vi som reste, dvs Pär-Ola Folcker, Astrid Sköldebring, Göran Stenfelt, John Crafoord, Maija Grinbergs och Rune Bengtsson fotograferade av "The Baltic Observer"s reporter utanför "Preses nams" i Riga.

KAMMARMUSIKFESTIVAL I NORRTÄLJE MED LETTLAND SOM TEMA

Nu får Svensk-lettiska föreningens medlemmar all anledning att besöka den charmiga och pittoreska kuststaden Norrtälje när den är som bäst, mitt i sommaren! För nionde gången i rad hålls den nu vida kända "Norrtälje Chamber Music Festival", med sammanlagt 19 konserter, under perioden 8-16 juli. Konstnärlig ledare blir återigen Gunilla von Bahr och temat för årets festival blir Lettland och Litauen. Pianisten Lars Roos gästar festivalen för första gången i sommar.

"East and West meet in Music" var temat redan vid den första kammarmusikfestivalen i Norrtälje 1987. Idag gör Norrtälje kommun en tydlig Östersjöatsning på många plan och inte minst inom musiken, då arbetet med att öppna en Östersjöakademi för högre kammarmusikalisk utbildning tar alltmer fart. Måndagskvällens invigningskonsert har fått titeln "Härlig ouvertyr" med invigningstal av rektorn vid Musikakademin i Riga, Juris Karlsons och poesi av vår föreningsmedlem Juris Kronbergs. Bland de framträdande lettiska solisterna under veckan finner vi Dita Krenberga, flöjt, Mareks Graudins, piano, Rigas Stråkkvartett, tonsättaren Peteris Vasks, Signe Steimane, violin, Justine Pelnena, cello, Inara Zandmane, piano. Operaaftonen onsdagen den 12 juli får dessutom medverkan av tenoren Ingus Petersons, gästsolist hos Stockholmsoperan sedan 1992.

Norrtälje når man inom en timme med buss 640 från Tekniska Högskolan, eller varför inte ta båten till Norrtäljes nya gästhamn och fiska lax i Norrtäljeån mellan konserterna! Det är också möjligt att ta en härlig ångbåtsstur till Norrtälje.

För utförlig information och festivalprogram kontakta Norrtälje turistbyrå, 0176-137 00.

Välkomna till Norrtälje!

Astrid Sköldebring, tel 0176-181 36

Årsmötesrapport

Måndagen den 24 april avhölls årsmöte i Svensk-Lettiska föreningen. Sedvanliga årsmötesförhandlingar företogs och därefter medgav styrelsen för sin studieresa till Lettland i början av april (se separat referat).

Den nyvalda styrelsen kom efter konstituering att få följande utseende:

Ordförande: John Crafoord
Vice ordförande: Astrid Sköldebring
Sekreterare: Rune Bengtsson
Kassör: Maija Grinbergs
Ledamöter: Pär-Ola Folcker
Anita Lackberg
Björn Friberg

Medlemsavgiften för 1995 fastställdes till 100 kronor för enskilda och 500 kronor för kommuner och liknande. Avgiften betalas in på postgiro 94 86 93 - 7.

Ambassaden flyttar

Lettlands ambassad i Stockholm har flyttat till ny adress, nämligen **Oden-gatan 5** (nära Valhallavägen). Post-adressen är **Box 19167, 104 32 STOCKHOLM.**

Telefon: 08-700 63 00

Fax: 08-14 01 51

Insändare

Från Andris Dziedziņš i Växjö har vi fått följande brev:

Under den senaste tiden har jag fått inblick i den Svensk-litauiska föreningens verksamhet och därvid noterat ett starkt intresse för Litauen. För fem år sedan väcktes den förening till liv som bildades redan 1925 och som varit vilande sedan de baltiska staterna inlemmades i Sovjet 1940. Idag har föreningen ca tvåtusen medlemmar fördelade på elva lokalavdelningar. Tjugo kommuner har litauiska vänorter och flera länsstyrelser och landsting samarbetar på olika sätt med Litauen. För några år sedan bildades dessutom det s k Nätverk Litauen, en organisation med uppgift att skapa och utveckla kontakter mellan svenskt och litauiskt näringsliv. Man arbetar också med ett projekt som är särskilt riktat mot kvinnliga företagare på ömse sidor av Östersjön.

Jag är imponerad av den energi och entusiasm som visas i Litauenkontakterna! Med mina rötter i ett annat land, Lettland, är jag dock samtidigt lite avundsjuk! Samma år som den första svensk-litauiska föreningen bildades tillkom också en svensk-lettisk förening. Även denna har nybildats och driver verksamhet idag. Antalet medlemmar i denna är dock betydligt färre än i den svensk-litauiska. Under år 1994 fanns det 39 betalande medlemmar därav två kommuner. Det gäller därför att satsa för att få fart på kontakterna med och intresset för Lettland! Jag hälsar med glädje det initiativ som under den senaste tiden tagits av den lettiske ambassadören i Sverige, Imants Gross, och den svensk-lettiska föreningen i syfte att skapa en mer positiv bild av Lettland i Sverige.

även Knut Hamsuns och Sigrid Undsets samlade verk. Många skandinaviska författare översattes till lettiska så fort de hade kommit ut. Vårt förlag fortsätter således bara en gammal tradition.

Under senare år när allt fler kontakter knyts mellan Lettland och Skandinavien har också intresset för de nordiska språken ökat snabbt. Därför har vårt förlag satt igång ett stort projekt - vi har för avsikt att ge ut ordböcker för alla de skandinaviska språken. För att göra dem behändiga, lätta att bära med sig, kommer de att vara i fickformat. Enligt planerna kommer de ut till senhösten. Vi har också gett ut en svensk grammatik. Den såldes ut överraskande snabbt, så nu pågår arbete med en utvidgad upplaga som kommer ut i höst. I juni kommer en norsk grammatik i 1.500 exemplar.

Men vi ger också ut skönlitteratur i lettisk översättning. Hittills har vi gett ut Suzanne Bröggers "Crème Fraiche", Agneta Pleijels "Vindspejare" och "La tiden gå" av Sven Gerge Madsen.

För närvarande har vi översättare som arbetar med "Svarta speglar" av Stefan Levander, "Sju fantastiska berättelser" av Karen Blixen, "Gåten Knut Hamsun" av Robert Fergusson samt "Seierherrene" av Roy Jacobsen.

Jag har väldigt mycket att göra, den ekonomiska situationen är komplicerad och försvårar arbetet, men jag gör det med stor glädje.

Detta blads redaktör konstaterar efter hemkomsten från denna intervju att han faktiskt har läst en av Ilzes översättningar, nämligen "Nelietis no Sefles" (Den vedervärdige mannen från Säfte).

Om ILGI

Som komplettering till den presentation av lettisk musik på CD som ges på sista sidan i detta blad, vill vi gärna presentera folkmusikgruppen Ilgi lite närmare. Det rör sig om av de mest framstående folkmusikgrupperna i Lettland, men där får man sällan höra dem livs levande numera. De är oftare ute på turnéer i utlandet än de uppträder hemma. I höstas var de i Sverige och gav konserter i Stockholm och Visby.

Ensemblen består av fyra musiker som spelar på flöjt, fiol, kokle, giga, säckpipa och olika slagverk. De spelar inte arrangerad folkmusik utan framför den på det sätt letterna sjöng för många hundra år sedan.

Lettland ruvar på en underbar musikskatt

Jag har, i min egenskap av musikförläggare, inte kunnat låta bli att förundras över den mångfald av vacker och genuin musik som det lettiska folket frambringat under århundraden.

Under mina resor i österled har jag träffat på många av dessa fantastiska människor och det har varit en glädje att få medverka till att den lettiska musiken nu sprids över världen.

Det hela började för min egen del i mitten på 1993 när min gode vän *Jari Cassberg* kom hem till mig och bad mig delta i ett projekt med den lettiska gruppen *Ilgi*.

Genom kontakter hade vi fått ett erbjudande om att producera den första folkmusikinspelning på CD som hittills hade gjorts med någon lettisk grupp.

Skivan blev färdigställd under de sista skälvande dagarna 1993 och släpptes ut på marknaden 1994.

Den fick mycket positiv kritik i pressen och har nu spelats ett flertal gånger i radion.

I vårt arbete med Lettisk musik samarbetar vi intimt med *Radio Mikrofons* i Riga som är en av Lettlands större etermedie producenter.

Detta samarbete har gett till resultat att vi i mitten på april kunde släppa vårt andra verk med lettisk musik;

RIGA DIMD. Ett verk av och med *Lettiska Radiokören*. Här hör vi en av Baltikums skickligaste körer under sin dirigent *Sigvards Klava* framföra underbart vackra stycken av Lettlands genom tidernas främsta kompositörer, *Jazeps Vitols*, *Emils Darzins*, *Emils Melngailis* m.fl.

Personligen tycker jag att det är något speciellt med dessa lettiska körer som framför sina sånger i klara lätta och luftiga stämmor. Allt sprunget ur den genuina kör-tradition som härskar i de baltiska länderna och som samlar uppemot 20.000 människor i väldiga nationella sångarmanifestationer.

Vi har i dagarna inlett vårt nästa Lettiska projekt vilket syftar till att producera en fullängds CD med *Riga Domens* fantastiska orgel.

De av föreningens medlemmar som önskar beställa något av våra hittills utgivna verk kan med fördel göra detta genom vårt förlag.

Priset inkl.moms är för ILGI, 120 kronor och för Riga Dimd 135 kronor.

Vårt förlag nås på telefon 0150-78164 eller telefax 0150-545 53.

Postadress:

C&H Music Group
Box 381
641 23 KATRINEHOLM

Fredrik Hernblom